

DOSLOV

Sušilovo sbírání lidových písní moravských souvisí velmi úzce s nadšením pro lidovou píseň, které probudil v Německu Herder a které se brzy přeneslo i k nám. Nehledíme-li ani k přímému vlivu herderovce Placida Horna, který byl u piaristů v Kroměříži Sušilovým učitelem, víme ze Sušilovy předmluvy k definitivní sbírce z r. 1860, že se do sbírání lidových písní na Moravě dal již r. 1824, když byl požádán Fr. Čelakovským, aby mu dodal z Moravy nějaké lidové písně pro chystané nové vydání jeho *Slovanských národních písní* (které však nevyšlo). Sušil však sledoval, jak vidíme z jeho poznámek o příbuznosti nasbíraných písní moravských s písněmi jiných slovanských národů, sběratelský ruch písňový také u jiných Slovanů. V základě tu byla snaha vzbuditi zájem o lidovou píseň jako o projev české národní bytosti a její svéráznosti na Moravě. Od r. 1824 sbírá Sušil nepřetržitě lidové písně, a ani vydání definitivní sbírky r. 1860 ho od dalšího sbírání neodvrátilo, jak víme z jeho dopisu z r. 1865.

Prvním plodem této rozsáhlé činnosti jsou *Moravské národní písně*, které s údajem *sebral F. S.* vytiskl Sušil (patrně svým nákladem) v Brně u Jos. Jiřího Trasslera r. 1835. To je ona první sbírka, vzešlá z podnětu Čelakovského, jejíž rukopis Sušil kdysi zaslal do Prahy, jak se zdá, Preslovi jako redaktorovi »Kroku« k posouzení. 190 písní a 14 »zlomků« spolu s 91 nápěvy, otištěnými v příloze litograficky, je plodem této první čtyřleté sběratelské práce Sušilovy z nejbližšího okolí jeho rodiště Rousínova. Sušil podle zpráv pamětníků sbíral písně hlavně o prázdninách mezi ženci, měl však jistě příležitost slyšet lidové písně a popěvky i jako člen rousínovské kapely. Sušil si netroufal, jak praví v předmluvě, tříditi písně podle nářečí, a opravdu najdeme v této sbírce mnohé písně, u nichž nářečí místní je promíšeno silně prvky nářečí jiných i prvky češtiny spisovné. Nalezišť tu Sušil neudává, písně jsou opatřeny názvy podle obsahu, nápěvy jsou jednoduše harmonisovány. První sbírka Sušilova je tedy ještě daleko od požadavků, které na podobné sbírky klade lidověda, ale na svou dobu byla přece zjevem významným a počinem cenným. Kritika jí také vytkla, že je v písních přijato leccos, co porušuje a znešvažuje původní ráz písní.

Když se stal Sušil r. 1837 profesorem na bohosloveckém učilišti v Brně, obrátil se s novým úsilím k lidovým písním moravským. Maje možnost o prázdninách i o svátcích prodlévati volně na venkově a užívaje ochotné pomoci i pohostinství kněží, jež mu zaručovalo klidnou práci, odpočinek i podporu hmotnou, dal se znovu do práce. Přibral si také pomocníky, hlavně z řad učitelských, a ze zápisů jimi zaslanych i vlastních pořídil r. 1840 svou druhou sbírku s názvem *Moravské národní písně. Sbírká nová. S 288 nápěvy od F. S.* Vyšla v Brně r. 1840. Obsahuje 586 čísel seřazených abecedně podle začátků písní, s četnými varianty, a 288 nápěvů, vydaných s názvem *Nápěvy k nové sbírce moravských národních písní* litograficky ve zvláštním sešitě příčného kvartu. Tato sbírka byla s vědeckého hlediska sestavena již mnohem lépe. Sušil v ní srovnává moravské písně s jinოსlovanskými sbírkami a odkazuje na podobné písně v nich. Variantů je tu mnohem více než ve sbírce první, na kterou občas odkazuje. Některé písně jsou opraveny, k některým přidán variant. Nalezišť se neudávají ani tu, ale z jmen obsažených v písních je patrné, že oblast, kterou nyní Sušil zabral, je mnohem širší. Písně jsou označeny zase názvy podle obsahu a podle něho také sestaveny do osmi skupin, dosti nedokonalých. I zde, podobně jako ve sbírce první, otiskuje Sušil pouze písně světské.

Sušil se zabýval úmyslem vydati brzy poté sbírku třetí, jak se zmiňuje na str. 182 druhé sbírky.⁽¹⁾ Zatím však poznal, že způsob, jehož užil v druhé sbírce, to jest spolupráce prostředníků, se ne-

¹⁾ O svých plánech s dalšími sbírkami se zmiňuje také ve svém listě A. V. Šemberovi, profesoru českého jazyka